

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของการศึกษา

สังคมในปัจจุบัน ถูกเรียกได้ว่าเป็นสังคมของการสื่อสารที่ไร้พรมแดน ชาวสารมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ดังนั้นสื่อสารมวลชนทุกแขนงจึงมีความจำเป็นในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน และจากการที่สื่อโทรทัศน์สามารถให้ได้ทั้งภาพและเสียง มีความสะดวกสบายในการรับชม อีกทั้งยังเป็นสื่อที่สามารถส่งข้อมูลข่าวสารไปยังผู้รับได้อย่างรวดเร็วและเข้าถึงคนจำนวนมากๆ ได้ในเวลาเดียวกัน สื่อโทรทัศน์จึงเป็นที่นิยมและเป็นสื่อที่จัดได้ว่ามีประสิทธิภาพสูงอีกสื่อหนึ่งในการส่งผ่านข้อมูลไปยังผู้รับ รายการที่นำเสนอทางโทรทัศน์ในปัจจุบันจึงได้มีการพัฒนารูปแบบรายการให้หลากหลายออกไป คือสามารถเสนอข่าวสาร สารระ ความรู้ ความบันเทิงให้ผู้ชมสามารถเลือกรับชมรายการต่างๆ ได้ตามความพอใจ

รายการสารคดี เป็นอีกรายการหนึ่งที่ทำหน้าที่ในการให้สาระ ความรู้ รวมถึงความบันเทิงแก่ผู้ชม รูปแบบในการนำเสนอรายการสารคดีโทรทัศน์ คือ นำเสนอภาพและเสียง ที่ดึงดูดให้ผู้ชมติดตามรายการตั้งแต่ต้นจนจบ การที่จะนำเสนอรายการสารคดีที่ทำให้ผู้ชมติดตามโดยตลอดนั้น จึงต้องมีการคิดค้น สร้างสรรค์รายการให้น่าสนใจ ชวนติดตาม ดังนั้นรายการสารคดีต่างๆ จึงมีลักษณะรายการที่คล้ายคลึงกัน แต่จะแตกต่างกันในเรื่องของประเด็นเนื้อหา รวมทั้งรูปแบบและเทคนิคในการนำเสนอ อีกด้วย

และปัจจุบันในขณะที่สังคมมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น เทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่ ถูกประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมาเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตมากมาย การต้องการความเจริญของเมือง จึงถูกนำมาทดแทนพื้นที่สีเขียวและสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ความเจริญของเมืองที่ขยายไปยังพื้นที่ห่างไกล ทำให้ประชากรในชนบทไม่มีพื้นที่ทำกินและต้องอพยพ ย้ายถิ่นฐานเข้ามาในเมือง เสาะแสวงหาอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเองและจุนเจือครอบครัว ทำให้ในเมืองมีการขยายตัวของประชากรขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่เมื่อสังคมเจริญขึ้น มาตรฐานทางด้านจิตใจ ศีลธรรมจรรยาของคนในสังคมก็จะยิ่งลดน้อยลง ยอมรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามาพร้อมกับการสื่อสาร ทำให้วัฒนธรรมอันดีงามที่สั่งสมและสืบทอดกันมาช้านานถูกหลงลืมไป จึงต้องเร่งให้มีการรณรงค์แก้ไข ให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้ และร่วมมือกันอนุรักษ์

สิ่งต่างๆ ที่หายไปจากที่เคยมีอยู่เดิมให้คงอยู่ต่อไป เนื่องจากปัจจุบันรสนิยมในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมเริ่มตกต่ำลง ดังนั้นการสร้างสรรคสังคมต้องมีขึ้นเพื่อยกระดับอารมณื ความรู้สึกและรสนิยมของคนให้ดีขึ้น

รายการสารคดีโทรทัศน์เป็นอีกรูปแบบรายการหนึ่งที่ถูกนำมาเป็นสื่อในการสร้างสรรคสังคม และผู้เขียนมีความสนใจกับการผลิตสารคดีเชิงสร้างสรรคสังคม จึงได้เข้าฝึกงานกับบริษัท ดี.เอ็ม.อินเตอร์คอมมิวนิเคชั่น จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่ผลิตรายการ สารคดี รายการ "หัวใจสีขาว" รายการสารคดีเพื่อการสร้างสรรคสังคม โดยนำเสนอในเรื่องของการอนุรักษ์วัฒนธรรม ส่งเสริมอาชีพให้กับประชากรที่อยู่ห่างไกล นำเสนอภูมิปัญญาชาวบ้าน รวมทั้งนำเสนอในเรื่องของสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม เพื่อที่จะสร้างสรรคให้สังคมมีสภาพที่ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้เขียนสนใจและต้องการศึกษา

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษารูปแบบการนำเสนอรายการสารคดีโทรทัศน์เชิงสร้างสรรคสังคม
2. เพื่อศึกษาถึงขั้นตอนการผลิตรายการสารคดีโทรทัศน์ โดยนำมาวิเคราะห์กับทฤษฎีทางการสื่อสารต่างๆ เพื่อที่จะสามารถนำมาปรับใช้กับงานผลิตสารคดีเชิงสร้างสรรคสังคมที่เหมาะสมได้ในอนาคต
3. เพื่อศึกษาทำความเข้าใจในแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสรรคสังคม

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาจากการเข้าฝึกงานกับ บริษัท ดี.เอ็ม.อินเตอร์คอมมิวนิเคชั่น จำกัด ในรายการ "หัวใจสีขาว" ซึ่งเป็นรายการสารคดีเชิงสร้างสรรคสังคม ความยาวทั้งสิ้น 30 นาที ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ทุกวันอังคารเวลา 07.45 – 08.15 น. โดยมีระยะเวลาในการฝึกงาน 90 วัน คือตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2544 ถึง วันที่ 31 มกราคม 2545 โดยเข้ามาฝึกงานและเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิตทั้งหมด ตั้งแต่การจับประเด็น หาข้อมูล เขียนบทสารคดี ขั้นตอนการถ่ายทำและตัดต่อ จนถึงการนำออกอากาศ

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาจากหนังสือ เอกสาร ตำราต่างๆ และสารนิพนธ์รวมถึงวิทยานิพนธ์ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา
2. จากการสัมภาษณ์และสอบถามบุคคลที่รับผิดชอบและมีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ รายการ "หัวใจสีขาว"
3. ศึกษาบทโทรทัศน์ของรายการ เอกสารของทางบริษัท และเทปรายการสารคดีที่แพร่ภาพออกอากาศ
4. จากการสังเกตและการร่วมออกปฏิบัติงานจริงในการผลิตรายการกับทีมงานของรายการ "หัวใจสีขาว"

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงรูปแบบการนำเสนอรายการสารคดีเชิงสร้างสรรค์สังคม
2. ได้ทราบถึงขั้นตอน กระบวนการ และวิธีการดำเนินการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ รวมทั้งได้นำความรู้จากในห้องเรียนและประสบการณ์จากการฝึกงาน มาวิเคราะห์และปรับใช้กับงานผลิตรายการสารคดี
3. ได้ทราบถึงแนวคิดในการนำเสนอรายการสารคดีเชิงสร้างสรรค์สังคม
4. ได้รับประสบการณ์ในการทำงานจริง เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพต่อไป